

ಯಾವಿನಿ ಜ್ಞಾನ

ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿ, ಹೃದಯ ಮತ್ತು ದೇಹದ ಒಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಧುರ ಮೇಳ ಎಂದು ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ತರಗತಿಗೆ ಬರುವ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ‘ಶಿಕ್ಷಣತರ್’ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನಂದದಾಯಕವಾಗಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಷಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನನ್ನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳ ಜಾಣಿರ್ದರು. ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಮಾಡುವುದು, ಉಂಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಆಟ ಆಡುವುದು, ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು, ತಾವು ಗಮನಿಸಿದ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಧಾರ ಕಲ್ಪನೆ (hypothesis)ಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತರಗತಿಯ ಏಳಿರ ಹರೆಯದ ಮಕ್ಕಳು ಖುಷಿ ಪಡ್ದತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೆ ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೋಗಬಹುದಾದ ತರಗತಿ ಅದಾಗಿತ್ತು.

ಈ ತರಗತಿಯ ಬಹುತೇಕ ಮಕ್ಕಳು ವಿಷಯ ಗ್ರಹಣ ಹಾಗು ಯೋಜನಾ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಲು ಚುರುಕು ಮತ್ತು ಜಾಣಿರ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಇತರ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಕು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಕುರಿತಂತೆ ಅವರು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಖುಷಿಪಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಹಚ್ಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಂತೆ ನಿಖಿಲ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವುದು. ಇದು ನನಗೆ ಆಶ್ಯಯ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಬೆಳಕಿನ ವೇಗ ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ 300.00 ಕಿ.ಮೀ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಸೌಬಿಗಿ ಸಂಭಂಷಣೆಗೆ; ಬೆಳಕು ನಮಗೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತದೆ; ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕಿನ ಪರಿಣಾಮ ಏನು? ಬೆಳಕು ನೋಡಿದಾಗ ತನಗೆ ಏನನ್ನುಸುತ್ತದೆ; ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಇರುವ ಬಣ್ಣಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕಿನ ಪರಿಣಾಮ ಏನು, ಇತ್ಯಾದಿ ಸುಂದರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅವರು ಆಸ್ತಾದಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ‘ಮಾಡುವ’ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುದಂದ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ‘ಯೋಜನೆ’ ಬೆಳೆದು, ಅದನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ, ಆದರೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯೋಜನೆ, ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು, ನನ್ನ ಸಹೇದ್ಯೋಗಿ ಶ್ರೀಮತಿ

ಅಮಿತಾ ಶೆಟ್ಟಿ ಕಪೂರ್ ಅವರು ನನಗೆ ಪರಿಜಯಿಸಿದ ಡಾ. ರುಡ್ರೇಲ್ ಅವರ ಶೆಟ್ಟಿರೆಕ ವಿಹಾರಧಾರೆ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟಿರೆಕ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನಾವು ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಯತ್ನದ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿದುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆ ವಿಷಯಾಧಾರಿತವಾಗಿ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ನಮ್ಮದಾಗಿತ್ತು. ಚೆಳಿಗಾಲ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ‘ಚೆಳಿಗಾಲ’ವನ್ನೇ ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅದರ ಸುತ್ತ ನಮ್ಮ ಕೆಲಿಕೊ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಶುರು ಮಾಡಿದೆವು. ‘ಚೆಳಿಗಾಲ ಬಂತು ಎಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?’ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಈ ಕೆಲಿಕೊ ಯಾನ ಶುರುವಾಯಿತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು. ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಈ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಾರೆಣಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಟೈಂ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರ ಟೈಂ ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಖುತ್ತ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದೆವು. ಈ ಚರ್ಚೆಯು ಚೆಳಿಗಾಲದ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ಏರ್ಪಡಿಸಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ದೊರಕಿಸಿತು. ‘ವಾತಾವರಣದ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ’ ಕುರಿತಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಚರ್ಚೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಣಿ. ನೂಲು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಬಳಿಗಳನ್ನು ಸರವರಿ, ಅದರ ಸ್ವರ್ವಷಾಂಕಣವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉಣಿಬಳಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚೆಯುವ ಮೊದಲ ಪಾರಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದೆವು. ಮೂ ಏಕೆ ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶುರುವಾದ ಚರ್ಚೆಯು ಷೂ ಲೇಸ್ ಕಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಕಡೆ ಹೊರಳಿತು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ನೋಡಲು, ಮೂ ಇಂಫ್ರಾಗ್ಲಾಂಡ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೊತ್ತಾಗಳಿರುವ ಕಟ್ಟೊ ಟೈಟೋಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೂ ಲೇಸ್ ಕಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು, ಉಣಿ ನೂಲನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಳಸಿ ಹೆಚ್ಚೆಯುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಢೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡೇವು. ಈ ಕಢೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರೂಪಿಸಲು ಸುತ್ತು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆ ಕಢೆಯಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬೆರಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಕಢೆ ಹೀಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ: ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೊಳ ಇತ್ತು (ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ನಾವು ಉಣಿ ನೂಲಿನಿಂದ ಮೇಲ್ವಿಚಿವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತೇವೆ); ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಂಚುಳ್ಳಿಕಾಂತೆ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಹಸಿವಾಗಿತ್ತು. ಮೀನು

ಹಿಡಿಯಲು ಅದು ಕೊಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿತು (ಕೊಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿತು ಎನ್ನುವಾಗ, ನಾವು ಈ ಕುಟೀಕೆಯೋಳಗೆ ಬೆರಳು ತೂರಿಸುವ ವಿಧಾನ ತೋರಿಸುವುದು); ನೀರಿಗೆ ಧುಮುಕಿದ ಹಕ್ಕೆ, ನೀರಿನಿಂದ ಒಂದು ಮೀನನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೇಲೆ ಹಾರಿತು (ನೂಲನ್ನು ಕುಟೀಕೆಯು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋರಿಗೆ ಎಳೆಯುವುದು); ಕೊಳ ಮತ್ತೆ ಶಾಂತವಾಯಿತು (ಕುಟೀಕೆ ಮೊದಲಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ). ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಾದರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂದರೆ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಬಹುದಾದ ‘ಬುನಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆ’ಯಾಗಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಮಕ್ಕಳು ತಾವು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರೆ,

ಉಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಇತ್ತು. ಬೆರಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕಲಿತವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮಾಡಲು ಸುಗಮಕಾರರಾದವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆ ಯೋಜನೆಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯ ಕಗ್ಗಂಟನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಾಗ, ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ಸಹನೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕೊನೆಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟೂಂದು ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಸಾಧಕ ಎಂದೇನುತ್ತದೆ. ನಾನು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬಳೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆದರೆ ಈ ಕ್ಯಾಕೆಲಸ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಸಂರಭದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಬಟ್ಟೆಯ ಕುರಿತು ತುರುವಾದ ನಮ್ಮ ಅನ್ನೇಷಣೆಯು, ‘ಆಹಾರ’ದ ಕಡೆ ಹೋರಿತು. ಮೆಂತ್ಯಸೊಣಿನ ಚಪಾತಿ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ಗುಂಪಾಗಿ ಮೆಂತ್ಯ ಎಲೆ ಬಿಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವುದನ್ನು, ಹಿಟ್ಟಿಸೊಂದಿಗೆ ಮಾಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸುವುದನ್ನು, ಹಿಟ್ಟಿ ನಾದುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. 26 ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟಿ ನಾದುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಖಾಲಿಯಾಯಿತು! ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಚಪಾತಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ

ಮೇஜಿನ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಆದಂತೆ ಲಟ್ಟಸಿ, ಬೇಯಿಸಲು ಅಡುಗೆಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಹಿರಿಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ನಿಂತು ಚಪಾತಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟರೂ ಕೂಡ.

ಇತ್ತುಮಾನಗಳ ಚಚ್ಚೆಯನ್ನು, ‘ಶಿಕ್ಷಾಂತರೋನಲ್ಲಿರುವ ಗಿಡಮರಗಳು’ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕುರಿತಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲ ದಿನ ತುರುವಾಗಿದ್ದ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನೆಟ್ಟಿ ಮರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಲಾಂಭನದಲ್ಲಿ ಆಲದ ಮರದ ಜಿತ್ತು ಏಕದೆ ಎಂಬುದು ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮರದ ಪೃತಿಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರ ನೋಡಿದಾಗಿನ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮಕ್ಕಳು ಅಂಟಿಸಿದರು. ಇದು ತರಗತಿಯ ‘ಶಿಂಗಳ ಮರ’ ಎಂದಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ‘ಬೇರು’ಗಳನ್ನು ಮಡುಕುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಾರನೆ ದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಾಯುವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಮರವನ್ನು/ಗಿಡವನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಾರದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರು ಗಿಡ/ಮರದ ಬಳಿ, ಅದನ್ನು ಸ್ವರ್ವಿಸುತ್ತಾ, ಅದರ ಜಿತ್ತು ಬರೆಯುತ್ತಾ, ಅದರ ಎಲೆಗಳ, ತೊಗಟೆಯ ಅಚ್ಚುತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಸಮಯ ಕಳೆದರು. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಮರ/ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ, ಅದರ ಹಣ್ಣು, ಹೂ, ಬೀಜ, ವಯಸ್ಸು, ಎತ್ತರ (ಎಷ್ಟು ಮಹಡಿ, ಎಷ್ಟು ಮೆಟ್ಟೆಲು, ಎಷ್ಟು ಕ್ಯಾರ್ಬಿನ್ ಎತ್ತರ) ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ನಮ್ಮ ತೋಟದ ಮಾಲಿಯಣ್ಣ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಕಾರ ಒದಗಿಸಿದ್ದರು. ಸುಗಮಕಾರರಿಗೆ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ ತೋಟದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಳಿಮರ, ಮಾವಿನ ಮರ, ಬಿದಿರು, ತುಳಸಿ ಗಿಡ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮರಗಿಡಗಳ ಜೊತೆ ವ್ಯಸ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮುಗಿಸಿ. ತಮ್ಮ ಮರಗಿಡಗಳ ಜೊತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯ ಕಳೆದು. ಅದರ ಬಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮರಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮರ, ಗಿಡಗಳ ಜೊತೆ ಅವರು ಎಷ್ಟು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದರೆ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದವರ ಜೊತೆ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರಗಿಡಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ಈ

ಸಂಬಂಧದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಸ್ತುತವನ್ನು ಹೊರತರಲಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮನುವು ತನ್ನ ಮರ/ಗಿಡದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಭಿವೃತ್ತಿ ಇತ್ತು. ಕೆಲವು ಕೆಲವು ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹೃದಯಸ್ಥಿರ ಕವನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳ ತಮ್ಮ ಕ್ಯು, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾಡಿದ ಅಳತೆಗಳಂತಹ ಮಾಡಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜಿತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿ ಜಿತ್ರಪೂರ್ವ ಮನುವು ಮರದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿದಿರು ಮೇಳೆಂದು ಕೈಚಾಚಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಅಥವಾ ಮಾವಿನ ಮರವೊಂದು ಹಿಮದಿಂದ ರಕ್ಖಣೆಗಾಗಿ, ಜೂಪು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ‘ಮಾಡಿ ಕಲ್’ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ನಮ್ಮಡಾಯಿತು.

ಮರಗಿಡಗಳು ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದಂತೆ ನಮ್ಮ ಶುಲ್ಕಮಾನಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ವಲಸೆ ಹಕ್ಕಿಗಳ ತಾಣವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಧಾಮಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಶುಲ್ಕಮಾನಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಒಟ್ಟಂದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮೂರು ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ರುಬ್ಬಿ ಕಾಗದ ಬಳಸಿ ಅದರ ಪ್ರತೀಕ್ರಿಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡ ಮಾಡಿದರು. ತರಗತಿಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮರಳ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೊಳಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುಳ್ಳಿಯ ಸುರಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಬಿದಿರ ಮೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗೂಡಿನ ಪಕ್ಷ ಒಂದು ನವಿಲು ಅಡಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಮಕ್ಕಳ ಪಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದರೆಂದರೆ, ಅವರು ಅದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋದ ರೀತಿ ನಮಗೆ ರಸದೌತಣವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳಿದ್ದವು – ಮಕ್ಕಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಜೊತೆಗೆ ವಿಷಯದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಆ ದಿನ ಏನು

ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ್ ಟ್ರೇಂ ತರಗತಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದಿನದ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಕರಿಹಲಗೆಯಮೇಲೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಿತ್ರಗಳು (ಇವು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವು), ಬಾಗಿಗೆಗಳು, ಅಭಿನಯ ಗೀತೆಗಳು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆ ಮಕ್ಕಳ ಗಮನ ಸೆಳಿಯಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆಗಳು, ಒಂದು ವಿಷಯದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಮಾಖ್ಯಗೊಳಿಸಲು, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೋ ನಿರ್ದೇಶಗಳು (mind map). ತರಗತಿಯ ತುಂಬ ಹಾಡುಗಳು, ಕವನಗಳು, ಕಲೆಯ ಜಿತ್ರಾರವಿತ್ತು. ಈ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವವರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ಕಾವ್ಯ, ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಮೌನವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ‘ಪದ ಪಟ್ಟ’ ಮಾಡುವಾಗ ತಾವು ಬರದ ಪದ ಅಥವ ಸಾಲಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡ ಬಿಡಿಸಿದ್ದರು!

ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಲಿಯಬೇಕು, ಹೆಚ್ಚು ಸೃಜನಶೀಲರಾಗಬೇಕು ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಸೃಜನಶೀಲರಾಗಬೇಕಾದವರು ಶಿಕ್ಷಕರು. ನಾವು ಮೊದಲು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ‘ಅನುಭವಿಸಿ’, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ‘ಯೋಚಿಸಿ’, ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಮಾಡಿ’ ಹೋರಿಸಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಪ್ರಸ್ತುತಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೊಳಗೆ ನಾಬಿಳಿದು, ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿದೆ, ಮಕ್ಕಳ ತರಹದ ಮುಗ್ದತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಹೊಸತನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಪಾಠಿಸಿದರೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಸುಸಹ್ಯತರನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಯಾಮಿನಿ ಯವರು ಕಞ್ಚೆದ 12 ವರ್ಷದಾಗಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ರಂಗದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಾಲ್ವಾರ್ಥ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅನೇಕೊಳ್ಳಬಂದ ಸ್ಥಳತ್ವರಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇವರು ಸ್ವನೀಡೇಶಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹಾಗು ಶೋಭಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಡುಕಾಂಪ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 5 ವರ್ಷದಾಗಂದ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು yamini.jha.7@gmail.com ನಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು